

Dosarul nr. 2ra-1256/22
2-21069442-01-2ra-07092022

prima instanță: Judecătoria Bălți, sediul central – N. Costaș
instanța de apel: Curtea de Apel Bălți – E. Grumeza, N. Chircu, S. Procopciuc

ÎNCHEIERE

28 decembrie 2022

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președintele completului, judecătorul
judecătorii

Maria Ghervas
Galina Stratulat
Victor Burduh

examinând admisibilitatea recursului declarat de Elena Olei,
în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de
Luminița Mațco împotriva Elenei Olei cu privire la încasarea sumei și
compensarea cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei din 01 martie 2022 a Curții de Apel Bălți, corectată prin
încheierea din 04 iulie 2022 a Curții de Apel Bălți, prin care s-a admis apelul
declarat de Luminița Mațco, s-a casat integral hotărârea din 14 septembrie 2021 a
Judecătoriei Bălți, sediul central și s-a emis o hotărâre nouă, prin care s-a admis
acțiunea Luminiței Mațco,

constată:

La 11 mai 2021, Luminița Mațco, reprezentată de avocatul Diana Sanduleac,
a depus cerere de chemare în judecare împotriva Elenei Olei cu privire la
încasarea sumei și compensarea cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii a invocat că, în luna decembrie 2020, fiica și ginerele
său, fiind în căutarea unui apartament în municipiul Bălți, au găsit oferta de
vânzare a Elenei Olei a apartamentului din XXX, care îi aparținea cu drept de
proprietate, la prețul de 27 500 de euro.

Reclamanta a notat că acest apartament era deconectat de la sistemul de
încălzire centralizată, însă, Elena Olei i-a asigurat că deconectarea a fost efectuată
legal și deține acte pentru conectarea încălzirii autonome, dar ulterior nu le-a
prezentat aceste acte.

În vederea garantării procurării apartamentului, ginerele Luminiței Mațco,
Iurie Zubatfi, i-a transmis la 23 decembrie 2020 feciorului Elenei Olei, Arcadie
Olei, suma de 100 de euro cu titlu de arvună. Ulterior, Elena Olei a solicitat
suplimentar să-i fie transmisă suma de 21 000 de lei, echivalentul a 1 000 de
euro, în contul procurării apartamentului, pentru perfectarea actelor la organul
cadastral. Astfel, Luminița Mațco i-a transmis Elenei Olei suma de 21 000 de lei

în contul procurării apartamentului, restul sumei urmând a fi achitată la notar la momentul semnării contractului de vânzare-cumpărare, când Elena Olei trebuia să prezinte și documentele ce țin de încălzirea autonomă.

Având în vedere că Elena Olei amâna de fiecare dată prezentarea actelor permissive pentru conectarea încălzirii autonome, Luminița Mațco s-a informat și a aflat că aceste acte nici nu există, apartamentul fiind deconectat de la sistemul de încălzire centralizată neautorizat, nefiind posibilă conectarea acestuia la încălzirea autonomă cu gaz.

Reclamanta a remarcat că, din motiv că apartamentul nu era conectat la nici un fel de agent termic, a refuzat procurarea acestuia, deoarece a considerat că este imposibil de locuit în el fără încălzire. În legătură cu acest fapt, a solicitat Elenei Olei restituirea sumei de 21 000 de lei, care i-a transmis-o în contul procurării apartamentului.

La fel, reclamanta a indicat că Elena Olei nu a întocmit nicio recipisă, prin care să confirme primirea sumei de 21 000 de lei în contul procurării apartamentului nominalizat, iar recipisa anexată la materialele dosarului este întocmită de Luminița Mațco. Însă, faptul primirii banilor de către Elena Olei a fost confirmat de ultima în explicația scrisă la organele de poliție, dar în pofida acestui fapt, Elena Olei a refuzat restituirea banilor achitați în avans în contul procurării apartamentului.

Reclamanta a menționat că Elena Olei, cunoscând despre faptul că bunul imobil pe care avea intenția să-l vândă a fost deconectat ilegal de la încălzirea centralizată și știind că nu este posibilă conectarea acestuia la încălzirea cu gaz natural, prin dol a asigurat potențialul cumpărător că actele sunt în regulă și la insistența acesteia a primit de la Luminița Mațco suma de 21 000 de lei în contul procurării apartamentului.

În vederea soluționării litigiului pe cale amiabilă, Luminița Mațco a expediat în adresa Elenei Olei o somație prin care a solicitat restituirea benevolă a avansului primit în sumă de 21 000 de lei, însă, nu a primit un răspuns la această somație.

Reclamanta Luminița Mațco a solicitat prin cererea de chemare în judecată încasarea de la Elena Olei în beneficiul său a sumei de 21 000 de lei și 100 de euro, cu titlu de restituire a avansului primit, precum și compensarea cheltuielilor de judecată constituite din cheltuieli de asistență juridică în sumă de 2 500 de lei și cheltuieli de plată a taxei de stat în cuantum de 630 de lei.

Prin hotărârea din 14 septembrie 2021 a Judecătoriei Bălți, sediul central, s-a respins acțiunea depusă de Luminița Mațco (f.d. 63, 67-72 recto-verso).

În consolidarea soluției prima instanță a reținut că suma de 21 000 de lei a fost pretinsă și transmisă Elenei Olei cu titlu de arvună, care în conformitate cu dispozițiile art. 956 din Codul civil nu se restituie dacă vinovat de neîncheierea contractului este partea care a transmis-o.

La fel, prima instanță a observat că reclamanta Luminița Mațco nu a prezentat probe și înscrisuri pertinente și concludente, care ar demonstra circumstanțele invocate, precum și nu a făcut dovada dolului în cazul din speță, de aceea nu este îndreptățită de a solicita încasarea de la Elena Olei a sumei de 21 000 de lei.

La 17 septembrie 2021, în interiorul termenului prevăzut la art. 362 din Codul de procedură civilă, Luminița Mațco, reprezentată de avocatul Diana Sanduleac, a declarat apel împotriva hotărârii din 14 septembrie 2021 a Judecătoriei Bălți, sediul central (f.d. 65).

Prin decizia din 01 martie 2022 a Curții de Apel Bălți s-a admis apelul declarat de Luminița Mațco, s-a casat integral hotărârea din 14 septembrie 2021 a Judecătoriei Bălți, sediul central și s-a emis o hotărâre nouă prin care s-a admis acțiunea depusă de Luminița Mațco.

S-a încasat de la Elena Olei în beneficiul Luminiței Mațco suma de 20 000 de lei și 100 de euro, echivalentul în lei la momentul executării, cu titlu de avans, precum și 3 602,50 de lei, cu titlu de cheltuieli de judecată (f.d. 104, 105-110 recto-verso).

Prin încheierea din 04 iulie 2022 a Curții de Apel Bălți s-a corectat din oficiu eroarea evidentă strecurată în dispozitivul deciziei din 01 martie 2022 a Curții de Apel Bălți, prin înlocuirea în partea dispozitivă a sintagmei greșite „20 000,00 (douăzeci mii) de lei” cu sintagma corectă „21 000,00 (douăzeci și unu mii) de lei” (f.d. 111-112 recto-verso).

În consolidarea soluției instanța de apel a reținut că potrivit art. 954 din Cod civil, înțelegerea cu privire la arvună pentru obligația garantată trebuie să fie întocmită în formă autentică, deoarece vizează un bun imobil, iar consecința nerespectării formei autentice a actului juridic civil atrage nulitatea lui absolută, survenind efectele prevăzute de lege.

Instanța de apel a constatat că pretinsa arvună în sumă de 100 de euro și 21 000 de lei pentru procurarea apartamentului nr. 3 din str. Conev, 34, mun. Bălți, nu a fost întocmită în formă autentică, fapt ce denotă lipsa unui element esențial pentru valabilitatea actului juridic – forma autentică a actului, ceea ce duce la nulitatea absolută a actului juridic în temeiul art. 954 din Codul civil, adică la nulitatea arvunei.

Astfel, instanța de apel a considerat că sumele de 100 de euro și de 21 000 de lei, transmise Elenei Olei pentru procurarea apartamentului menționat, sunt cu titlu de avans, în sensul art. 954 alin. (1) din Codul civil și incontestabil urmează a fi restituite, indiferent de vinovăția părților la neîncheierea actului juridic.

La 18 august 2022, Elena Olei a depus prin intermediul oficiului poștal cerere de recurs împotriva deciziei din 01 martie 2022 a Curții de Apel Bălți, solicitând casarea deciziei recurate și menținerea hotărârii din 14 septembrie 2021 a Judecătoriei Bălți, sediul central (f.d. 118-121, 122).

În motivarea recursului Elena Olei a reiterat temeiurile de fapt și de drept ale speței, suplimentar invocând că instanța de apel nu a luat în considerare toate circumstanțele cauzei, care sunt importante pentru o justă soluționare a litigiului, examinând unilateral speța.

În opinia recurentei, instanța de apel, contrar principiilor unui proces echitabil, a preluat poziția reclamantei și a pus la baza deciziei doar probele administrate de către Luminița Mațco, fără să analizeze, să dea apreciere și să răspundă argumentat la criticile și mijloacele de apărare invocate de pârâta Elena Olei.

Astfel, soluția instanței de apel nu conține o argumentare clară din care să rezulte certitudinea adoptării soluției la care s-a ajuns, având o motivare superficială, fără a fi abordate toate aspectele importante în speță.

Prin referința depusă electronic la 03 octombrie 2022, intimata Luminița Mațco, reprezentată de avocatul Diana Sanduleac, a solicitat respingerea recursului declarat de Elena Olei și menținerea deciziei din 01 martie 2022 a Curții de Apel Bălți.

Examinând temeiurile recursului în raport cu materialele cauzei civile, completul de admisibilitate al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că, recursul este inadmisibil, din motivele ce succed.

În conformitate cu articolul 440 alin.(1) din Codul de procedură civilă, în cazul în care se constată existența unuia din temeiurile prevăzute la art. 433, completul din 3 judecători decide în mod unanim, printr-o încheiere motivată irevocabilă, asupra inadmisibilității recursului. Încheierea se emite conform prevederilor art. 270 și nu conține nicio referire cu privire la fondul recursului.

Completul de admisibilitate al instanței de recurs subliniază că, un stat care dispune de instanțe de recurs are obligația să se asigure că justițiabilii săi se bucură de principiile unui proces echitabil prevăzute la articolul 6 § 1 din Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale (a se vedea cauza Lebedinschi v. Republica Moldova, 16 septembrie 2015, § 32; cauza Sultan v. Republica Moldova, 05 iunie 2018, § 24).

În aceste condiții, procedura de admisibilitate a cererii de recurs va fi efectuată și analizată prin prisma articolului precitat, care cuprinde, în mod particular, dreptul de acces la justiție și dreptul de a fi auzit.

Cu privire la primul aspect, instanța de recurs observă că dreptul de acces la un tribunal poate fi limitat, inclusiv în cazul admisibilității contestațiilor înaintate prin intermediul căilor de atac, pentru că prin însăși natura sa, recursul trebuie reglementat de către stat, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere.

În acest sens, criteriile pentru autorizarea unei cereri introduse pe o cale de atac extraordinară pot fi mai stricte decât condițiile instituite pentru o cale de atac ordinară (a se vedea *inter alia* cauzele Marc Brauer v. Germania, 01 septembrie 2016, § 34; Miessen v. Belgia, 16 octombrie 2016, § 64; Samardžić v. Croația, 20 iulie 2017, § 28; Zubac v. Croația (Marea Cameră), 05 aprilie 2018, § 82).

Așadar, prin prisma articolului 433 din Codul de procedură civilă, completul de admisibilitate verifică dacă actul judecătoresc de dispoziție recurat poate constitui obiectul recursului, dacă cererea dedusă judecății este formulată de persoana îndreptățită, dacă aceasta nu a fost depusă în mod repetat și dacă a fost declarată în termen.

Prin urmare, obiectul prezentei cereri se referă la decizia din 01 martie 2022 a Curții de Apel Bălți, care intră în categoria de acte specificate în articolul 429 alin. (1) din Codul de procedură civilă.

Succesiv, completul de admisibilitate notează că, în cazul în care, dreptul de acces la justiție este limitat fie de lege, fie de fapte, instanțele naționale trebuie să verifice dacă aceste restricții au redus esența dreptului și, în special, dacă ele urmăresc un scop legitim și dacă există o legătură rezonabilă de proporționalitate

între mijloacele utilizate și scopul care trebuie îndeplinit (a se vedea cauzele *Levages Prestations Servicii v. Franța*, 25 octombrie 1996, § 40; *Tricard v. Franța*, 10 iulie 2001, §§ 29, 33; *Freitag v. Germania*, 19 iulie 2007, § 37; *Marc Brauer*, 01 septembrie 2016, § 34).

Articolul 434 din Codul de procedură civilă prescrie că, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel. Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.

În conformitate cu art. 111 alin. (2) și (3) din Codul de procedură civilă, termenul de procedură se instituie prin indicarea unei date calendaristice, datei comunicării actului de procedură, a unei perioade sau prin referire la un eveniment viitor și cert că se va produce. În ultimul caz, actul de procedură poate fi efectuat în decursul întregii perioade. Dacă începutul curgerii termenului este determinat de un eveniment sau moment în timp care va surveni pe parcursul zilei, inclusiv de comunicarea actului de procedură, atunci ziua survenirii evenimentului sau a momentului nu se ia în considerare la calcularea termenului.

Normele procedurale referitoare la termenele pentru căile de atac sunt, înafara oricărui dubiu, menite să asigure buna administrare a justiției și respectarea, în special, a principiului securității juridice. Persoanele vizate trebuie să se aștepte ca aceste reguli să fie aplicate (a se vedea cauzele *Tricard v. Franța*, 10 iulie 2001, § 29; *Nicolae Popa v. România*, 09 decembrie 2014, § 16; *Tence v. Slovenia*, 31 mai 2016, § 31). Mai mult, CtEDO a statuat că, în cazul în care termenul pentru o cale de atac ordinară este prelungit după o perioadă considerabilă de timp, o astfel de decizie poate încălca principiul securității juridice (a se vedea cauzele *Ponomaryov v. Ucraina*, 03 aprilie 2008, § 41; *Ustimenko v. Ucraina*, 20 octombrie 2015, § 47).

Dispozitivul deciziei Curții de Apel Bălți a fost pronunțat la 01 martie 2022. Conform avizului de recepție a trimiterii poștale DS8001976172AS, copia deciziei motivate din 01 martie 2022 a Curții de Apel Bălți a fost notificată recurenteii la 12 iulie 2022 (f.d. 115).

Astfel, completul de admisibilitate opinează că, în speță, calea de atac în ordine de recurs a fost demarată în interiorul termenului legal, deoarece cererea de recurs a fost predată oficiului poștal la 18 august 2022.

Succesiv, completul de admisibilitate evocă faptul că, în conformitate cu articolul 432 din Codul de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sînt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

(2) Se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească:

- a) nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată;
- b) a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată;
- b¹) a aplicat o lege care a fost declarată neconstituțională;
- c) a interpretat în mod eronat legea;
- d) a aplicat în mod eronat analogia legii sau analogia dreptului.

(3) Se consideră că normele de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care:

a) cauza a fost judecată de un judecător care nu avea dreptul să participe la judecarea ei;

b) cauza a fost judecată în absența unui participant la proces căruia nu i s-a comunicat locul, data și ora ședinței de judecată;

c) în judecarea cauzei au fost încălcate regulile privind limba de desfășurare a procesului;

d) instanța a soluționat problema drepturilor unor persoane care nu au fost implicate în proces;

e) în dosar lipsește procesul-verbal al ședinței de judecată;

f) hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

(4) Săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

(5) Temeiurile prevăzute la alin. (3) se iau în considerare de către instanță din oficiu.

Conform articolului 433 din Codul de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care:

a) recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4);

a¹) recursul este depus împotriva unui act ce nu se supune recursului, cu excepția cazurilor prevăzute la art. 429 alin. (5);

b) recursul este depus cu omiterea termenului de declarare prevăzut la art. 434;

c) persoana care a înaintat recursul nu este în drept să-l declare;

d) recursul se depune în mod repetat după ce a fost examinat.

In concreto motivelor inserate în cererea de recurs, completul de admisibilitate le apreciază ca fiind lipsite de substanță și care nu pot fi acceptate. Or, recursul împotriva deciziei instanței de apel este o cale de atac de drept, vizând în exclusivitate legalitatea actului de dispoziție contestat. Însă, din analiza cererii de recurs depuse de Elena Olei rezultă că aceasta nu a evidențiat memoriul ilegalității și netemeinicii deciziei recurate, limitându-se la reiterarea temeiurilor de fapt și de drept ale speței.

În acest sens, completul de admisibilitate menționează faptul că dezvoltarea recursului trebuie să cuprindă o motivare corespunzătoare, în sensul arătării cu claritate a acelor critici care, circumscrise fiind motivelor de recurs îngăduite de lege, sunt de natură a învedera ilegalitatea hotărârii. Respectiv, nu este suficientă simpla expunere a circumstanțelor faptice ale cauzei, fiind necesară motivarea recursului cu indicarea motivelor de ilegalitate pe care se întemeiază, precum și dezvoltarea lor. Motivarea recursului însemnând nu doar exprimarea nemulțumirii față de actul de dispoziție pronunțat în apel, ci expunerea tuturor motivelor pentru care, din punctul de vedere al părții, instanța a pronunțat o hotărâre neîntemeiată. Aderent, recursul nu se poate limita la o simplă indicare a textelor de lege, condiția legală a dezvoltării motivelor de recurs implicând

determinarea greșelilor anume imputate instanței de apel, o minimă argumentare a criticii în fapt și în drept, precum și indicarea probelor pe care se bazează.

La caz, completul de admisibilitate vădește că, argumentele invocate în cererea de recurs, după esența lor, pot fi încadrate în temeiurile aplicabile doar procedurii de apel și nu se regăsesc în articolul 432 din Codul de procedură civilă, aplicabil recursului. Ba mai mult ca atât, acestea au fost deja supuse examinării și aprecierii de către instanța de apel prin prisma articolului 130 din Codul de procedură civilă, fiindu-le oferite concluziile de rigoare și, prin urmare, nu urmează a fi reiterate în ordine de recurs.

Ipotezele relevate certifică în mod clar caracterul lipsit de substanță al recursului declarat, deoarece Elena Olei nu a invocat niciun argument plauzibil în vederea justificării ilegalității deciziei instanței de apel. Astfel, se evidențiază caracterul declarativ al recursului, deoarece este lipsit de conținut și desprinde simplul fapt al dezacordului recurenteii cu soluția dată de instanța inferioară, precum și lipsa temeiurilor legale de declarare a recursului.

În acest sens, completul reamintește că în jurisprudența sa, Curtea Europeană a precizat că dreptul de a fi auzit în combinație cu dreptul la un recurs efectiv sunt în primul rând chestiuni de reglementare în dreptul intern și este în principiu, competența instanțelor să evalueze motivele de admisibilitate a unei cereri de acest tip (*Doorson v. Olanda*, 26 martie 1996, § 67). La acest capitol instanța de recurs reține că recursul declarat de Elena Olei nu s-a bazat exclusiv pe chestiuni de drept, ce ar cuprinde încălcări esențiale sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural, iar ca urmare nu corespunde cerinței de a fi „efectiv”, fiind lipsit de șanse de succes și nu este capabil să ofere îndreptarea situației din decizia recurată.

Subsidiar, completul de admisibilitate relevă că, în condițiile din speță, cererea de recurs a fost depusă după ce Elena Olei a avut posibilitatea de a fi auzită de o instanță de fond și de o instanță de apel, fiecare dintre care a avut deplină jurisdicție (a se vedea *mutatis mutandis* „*Levages Prestations Services*” v. Franța, cererea nr.21920/93 din 25 octombrie 1996, §§ 48-50).

Prin urmare, instanța de recurs apreciază că recurenteii i-a fost asigurat dreptul de acces la o instanță și dreptul de a fi auzită combinat cu dreptul la un recurs efectiv. De fapt, în cazul când nu există suspiciuni privind încălcarea echității procedurii din perspectiva art. 6 § 1 din CEDO, rezultă că participanții au reușit să pună în discuție în fața instanțelor toate observațiile și raționamentele pe care le considerau necesare în vederea apărării punctului său de vedere (*Blücher v. Cehia*, cererea nr. 58580/00 din 11 aprilie 2005, §§ 65-67).

Din considerentele menționate și având în vedere faptul, că instanța de apel a examinat cauza sub toate aspectele, a verificat și a apreciat corect probele prezentate, a aplicat și interpretat elocvent normele de drept material și procedural, iar argumentele invocate în recurs nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă, completul de admisibilitate al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție, în unanimitate, ajunge la concluzia de a considera recursul declarat de Elena Olei împotriva deciziei din 01 martie 2022 a Curții de Apel Bălți, în baza articolului 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, ca fiind inadmisibil.

În conformitate cu art. 431 alin. (2), art. 433 lit. a) și art. 440 din Codul de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

dispune:

Se consideră inadmisibil recursul declarat de Elena Olei împotriva deciziei din 01 martie 2022 a Curții de Apel Bălți.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Maria Gervas

judecătorii

Galina Stratulat

Victor Burduh